

**INTEGROVANÁ DIDAKTIKA
SLOVENSKÉHO JAZYKA
A LITERATÚRY PRE PRIMÁRNE
VZDELÁVANIE**

Príloha k 9. kapitole

© **Ludmila Liptáková a kolektív**

**Prešovská univerzita v Prešove
Pedagogická fakulta**

2011

**Štyri integrované vyučovacie projekty
zamerané na osvojovanie si obsahovej a pravopisnej
stránky vlastných mien
v 4. ročníku primárnej školy**

- I. *Ako to bolo s kráľom Rozprávkarom...***
- II. *Nie je Popoluška ako Popoluška***
- III. *V Rozprávke na bále***
- IV. *Čo všetko som sa dozvedel...***

*Autorka: Mgr. Mária Tkáčová, PhD. (rod. Hybalová)
doktorandka Katedry komunikačnej a literárnej výchovy PF PU*

I. PROJEKT:

Ako to bolo s kráľom Rozprávkarom...

Integrovaný vyučovací projekt
(integrácia jazykovej, literárnej a slohovej zložky)

Ročník: štvrtý		
Komunikačná téma: Z rozprávky do rozprávky I.: <i>Neviem presne, kto je princezná, ale viem určite, kto je Snehulienka.</i>		
Učivo:	literatúra: Rozprávky a rozprávkové postavy.	
	jazyk: Všeobecné a vlastné podstatné mená.	
	sloh: Rozprávanie (dokončenie príbehu o rozprávkovom bále).	
	jazyk: Upevniť pojem všeobecné podstatné mená. Osvojiť si pojem vlastné podstatné mená na skupine rozprávkových reálií. Identifikovať všeobecné a vlastné podstatné mená v texte. Porozumieť, prečo sú oba druhy podstatných mien potrebné.	
	literatúra: Vedieť rozlíšiť a identifikovať dva druhy príbehov.	
	sloh: Tvoríť stručnú osnovu textu. Tvoríť text rozprávania.	
Pomôcky:	čarovný košík s kúskami farebných papierikov; tri obálky, v každej z nich je jedna otázka; farebný papier – červený, žltý a zelený; tri čierne fixy;	
Metodický postup:		
Fázy projektu	Opis aktivít a ich zdôvodnenie	Metódy a kognitívne procesy
EVOKÁCIA	<p>1. Didaktická funkcia: Vytvoríť príjemnú uvoľnenú atmosféru; zaujať aj zaktivizovať žiakov a zároveň zopakovať základné vedomosti o podstatných menách.</p> <p>U: Milí žiaci, dnešnú hodinu začneme tým, že každý z vás si z môjho čarovného košíka vyberie jeden farebný kúsok papiera. Pri vyberaní sa samozrejme nesmiete pozeráť do košíka. Teraz, keď má každý z vás v ruke farebný papierik, rozdelíme sa do skupín. Všetci, ktorí máte červené papieriky, postavte sa k dverám. Zelení sa postavia k tomuto oknu. A žltí pôjdu dozadu až za lavice.</p> <p>Ž: (Vytvárajú skupiny.)</p> <p>U: (Keď sú už skupiny vytvorené, pokračujem v inštruktáži.) Každá skupina si zvolí svojho vedúceho, jeho pomocníka a hovorcu (počkám, kým sa tak stane vo všetkých skupinách, skontrolujem, či každá skupina má potrebných ľudí zvolených, prípadne riešim vzniknuté situácie).</p> <p>U: Vedúci skupiny a jeho pomocník prídu ku mne. Vedúci si vyberie z košíka jednu obálku, ktorú zatiaľ neo-</p>	<p>práca v skupinách</p>

tvára, a vráti sa k svojej skupine (obálky žiaci otvárajú všetci naraz). Pomocník zoberie zo stola papier rovnakej farby, ako je označená jeho skupina, čiernu fixku a tiež sa vráti k svojej skupine.

U: (Ak sú už všetci na miestach, začína sa otváranie obálky.) Teraz môžete otvoriť obálku. V nej nájdete zadanie úlohy, ktorú máte spoločne vyriešiť. Riešenie zapíšete na farebný papier. Ak to už budete mať, pomocník dvihne ruku hore. To bude pre mňa znamenie, že ste prácu už ukončili. (Nechám žiakom potrebný čas na riešenie týchto úloh: 1. *Čo sú to podstatné mená a ako sa na ne pýtame?* 2. *Spomeňte si, ako sa delia podstatné mená a povedzte aj príklad na každú skupinu?* 3. *Napište 5 príkladov na všeobecné a 5 príkladov na vlastné podstatné mená.*)

U: Poďme sa pozrieť na vaše odpovede. Začneme tou skupinou, ktorá má na obálke jednotku. Poprosím pomocníka tejto skupiny, aby prečítal zadanie. **Ž:** (Číta.)

U: Vy ste mali zistiť, čo sú to podstatné mená a ako sa na ne pýtame. Pýtam sa teda hovorcu na odpoveď. **Ž:** (Odpovedá).

U: A teraz ty (žiak, ktorý nemá žiadnu rolu) pripni na magnetickú tabuľu farebný papier s odpoveďou. (To isté robíme aj pri skupine žltých a zelených).

U: Teraz si poďme zhrnúť, čo sme si spoločne povedali. Prečítame si to z tabule: *Podstatné mená sú slová, ktoré označujú osoby, zvieratá a veci. Na osoby sa pýtame: Kto je to? Na zvieratá a veci: Čo je to? Poznáme všeobecné a vlastné podstatné mená.*

U: V závere tejto skupinovej práce by som chcela pochváliť skupinu (napr. žltých), lebo pracovali najrýchlejšie, skupinu (napr. červených) za to, že pracovali najtichšie a skupinu (napr. zelených) by som chcela povzbudiť, aby trocha pridali a pracovali rýchlejšie.

U: Na dnešnej hodine si zopakujeme učivo o všeobecných a vlastných podstatných menách, no trocha iným spôsobom, a to pomocou rozprávkových postáv.

2. Didaktická funkcia: Sprostredkovať žiakom úryvok z rozprávkového príbehu napísaného bez vlastných podstatných mien, ktorý slúži ako prvok konfrontácie s ďalším obsahovo rovnakým textom, no písaným už s použitím vlastných mien.

U: Pripravila som si pre vás krátky úryvok z príbehu o rozprávkovom bále. Každý z vás dostane príbeh, sústreď sa a môžeme začať čítať. Kto by chcel začať ako prvý?

<p>UVEDO- MENIE SI VÝZNAMU</p>	<p style="text-align: center;">Rozprávkový bál</p> <p>A tak sa v krajine začali prípravy na veľkolepý bál. Trpaslíci pracujú na plné obrátky. Chystajú večeru, pripravujú tortu a prestierajú stoly. Len jeden trpaslík neustále hundre a na všetko sa sťažuje. Jedna osoba pobehuje po hrade a kontroluje, či je všetko v poriadku a či ešte niečo nechýba. Ďalšia má na starosti nočnú oblohu. Ani tretia nelení. Už štvrtú hodinu húta vo svojej komnate, čo si vlastne oblečie, aby bol večer najkrajší. Akási babka tam hore skáče po perine a husto sneží, aby bol svet večer posiaty bielym snehom. Zdá sa, že všetko je už pripravené, a preto môžu prísť hostia. Ako prvý dorazil hosť spolu s iným hosťom, neskôr prišlo aj dievča spolu so svojou vernou kamarátkou. Neprišiel iba jeden hosť. Myslel si totiž, že všetkých vystraší...</p> <p>U: Počúvali ste pozorne? (Ž: áno) U: Tak si to podme overiť a zapísať na tabuľu (rozdelím tabuľu na dve polovice). U: Kde sa začali prípravy na bál? (Ž: v krajine) U: Výborne, poď to zapísať na tabuľu, napíš 1. a odpoved. U: Kto pracuje na plné obrátky? (Ž: trpaslíci) U: Správne, poď to zapísať na tabuľu, napíš 2. trpaslíci. U: Kto sa večne sťažuje? (Ž: trpaslík) U: Zapišeme 3. trpaslík. U: Kto pobehuje po hrade a kontroluje, či je všetko v poriadku? (Ž: jedna osoba) U: Dobre, zapišeme 4. osoba. U: Vieme, kto má na starosti oblohu? (Ž: nie, je to ďalšia osoba) U: Tak 5. osoba. U: Vieme, kto skáče po perine? (Ž: babka) U: Znova zapišeme 6. babka. U: Kto dorazil na bál ako prvý? (Ž: hosť) U: Aj toto podme zapísať 7. hosť. U: S kým prišiel prvý hosť? (Ž: s hosťom) U: 8. s hosťom. U: Vieme, kto konkrétne prišiel neskôr? (Ž: nie, vieme, len, že to bolo dievča so svojou kamarátkou) U: Zapišeme aj to 9. dievča so svojou kamarátkou. U: Povedzte, kto neprišiel vôbec. (Ž: jeden hosť) U: Zdá sa vám tento príbeh niečím zvláštny? (Ž: áno) U: Čím je teda zvláštny? (Ž: nie sú tu mená postáv)</p> <p>3. Didaktická funkcia: Vyvolať pocity, ktoré korešpondujú s prežívaním literárnych postáv, aktivizovať slovo-</p>	<p>hlasné čítanie textu žiakmi</p> <p>rozhovor o texte (otázky na identifikáciu a dedukciu)</p>
--	---	--

	<p>nú zásobu súvisiacu s nasledujúcimi aktivitami a spraviť príbeh použitím vlastných podstatných mien.</p> <p>U: Teraz budeme čítať ešte jeden podobný príbeh (rozdám žiakom druhý text). Kto by chcel začať?</p> <p style="text-align: center;">Rozprávkový bál</p> <p>A tak sa v Rozprávkovke začali prípravy na veľkolepý bál. Spachtoš, Kýblik a Babroš pracujú na plné obrátky. Chystajú večeru, pripravujú tortu a prestierajú stoly. Len Hundroš neustále hundre a na všetko sa sťažuje. Snehulienka pobehuje po hrade a kontroluje, či je všetko v poriadku a či ešte niečo nechýba. Deduško Večerníček má na starosti nočnú oblohu. Princ Krasoň už štvrtú hodinu húta vo svojej komnate, čo si vlastne oblečie, aby bol večer najkrajší. Perinbaba skáče po perine a husto sneží, aby bol svet večer posiaty bielym snehom. Zdá sa, že všetko je už pripravené, a preto môžu prísť hostia. Ako prvý dorazil strýko Držgroš spolu s Jankom Hraškom, neskôr prišla i Červená čiapočka so svojou vernou kamarátkou Šípkovou Ruženkou. Neprišiel iba Shrek. Myslel si totiž, že všetkých vystraší...</p> <p>U: Počúvali ste aj teraz pozorne? (Ž: áno) Ak áno, tak budete vedieť odpovedať na moje otázky. Odpovede budete znova zapisovať, ale už na druhú časť tabule.</p> <p>U: Kde sa začali prípravy na bál? (Ž: v Rozprávkovke)</p> <p>U: Výborne, zapíšeme do toho istého riadku ako v prvej časti, ale už do druhého stĺpca (žiakovi ukážem) 1. Rozprávково.</p> <p>U: Kto pracuje na plné obrátky? (Ž: Spachtoš, Kýblik a Babroš)</p> <p>U: Zapišeme 2. Spachtoš, Kýblik a Babroš.</p> <p>U: Ktorý z trpaslíkov sa večne sťažuje? (Ž: Hundroš)</p> <p>U: 3. Hundroš.</p> <p>U: Kto pobehuje po hrade a kontroluje, či je všetko v poriadku? (Ž: Snehulienka)</p> <p>U: Kto chce prísť zapísať na tabuľu ďalšiu postavu? 4. Snehulienka.</p> <p>U: Vieme, kto má na starosti oblohu? (Ž: Večerníček)</p> <p>U: Zapišeme aj jeho 5. Večerníček.</p> <p>U: Vieme, aká babka skáče po perine? (Ž: Perinbaba)</p> <p>U: Poď zapísať 6. Perinbaba.</p> <p>U: Kto dorazil na bál ako prvý? (Ž: Držgroš)</p> <p>U: Výborne, 7. Držgroš.</p> <p>U: S kým prišiel prvý hosť? (Ž: s Jankom Hraškom)</p>	<p>hlasné čítanie textu žiakmi</p> <p>rozhovor o texte (otázky na identifikáciu a dedukciu)</p>
--	--	---

	<p>U: S Jankom Hraškom.</p> <p>U: Vieme, kto konkrétne prišiel neskôr? (Ž: Červená čiapočka so svojou vernou kamarátkou Šípkovou Ruženkou)</p> <p>U: Zapišeme 9. Červená čiapočka a Šípková Ruženka.</p> <p>U: Povedzte meno toho, kto neprišiel vôbec. (Ž: Shrek)</p> <p>U: Aj toho si zapišeme 10. Shrek.</p> <p>(Na tabuli by mala vzniknúť takáto schéma:</p> <table data-bbox="310 388 792 505"><tr><td>1. krajina</td><td>1. Rozprávkovo</td></tr><tr><td>2. trpaslíci</td><td>2. Spachtoš, Kýblik a Babroš</td></tr><tr><td>3. trpaslík</td><td>3. Hundroš</td></tr><tr><td>4. osoba</td><td>4. Snehulienka..... atď.)</td></tr></table> <p>4. Didaktická funkcia: Pozorovať odlišnosti v textoch pri vynechaní a použití vlastných podstatných mien, a to na základe dvoch verzií textu a ich následnej schémy. Pomocou týchto odlišností doviesť žiakov k poznávaniu a uvedomovaniu si podstaty a funkcie všeobecných a vlastných mien.</p> <p>U: Podme sa spolu pozrieť, čo vzniklo na tabuli, kde sme zapisovali náš prvý aj druhý príbeh.</p> <p>U: Aké slová máme v prvom stĺpci? O aký slovný druh ide? (Ž: podstatné mená)</p> <p>U: Čo označujú tieto podstatné mená? (Ž: osoby a krajinu)</p> <p>U: Vieme presne (konkrétne) pomenovať osoby a krajinu? (Ž: nie)</p> <p>U: Ak poviem slovo osoba, čo si (meno žiaka) predstavíš? A ty (meno žiaka)? A (meno žiaka)?</p> <p>U: Predstavil si každý z vás inú osobu? (Ž: áno)</p> <p>U: Prečo ste si všetci nepredstavili tú istú osobu? (Ž: lebo sme nevedeli, na koho myslíte)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>U: Je to preto tak, lebo v prvom stĺpci sú zapísané, aké podstatné mená, žiaci? (Ž: Všeobecné podstatné mená) U: Ktoré pomenúvajú rozprávkové postavy vo všeobecnosti, to znamená, že pomenúvajú ktorékoľvek rozprávkové postavy, a preto sa píše s malým začiatočným písmenom. Tieto podstatné mená nám nehovoria, o aké konkrétne postavy ide, napr. princezná (Vieme aká? Vieme, v akej rozprávke vystupuje, ako vyzerá?...), trpaslík (Vieme, ako sa volá, v akej rozprávke vystupuje, či je chudý, či je široký?...), víla (Znova nevieme o akú konkrétnu vílu ide, či je dobrá, zlá?....).</p> <p>U: Ak sa pozrieme na druhú časť tabule, čo tam vidíme?</p> <p>U: Čím sa líši táto časť tabule od tej prvej? (Ž: sú tu iné slová)</p>	1. krajina	1. Rozprávkovo	2. trpaslíci	2. Spachtoš, Kýblik a Babroš	3. trpaslík	3. Hundroš	4. osoba	4. Snehulienka..... atď.)	<p>riadený induktívny rozhovor</p> <p>upevnenie pojmu v súvislosti so skupinou rozprávkových postáv</p> <p>riadený induktívny rozhovor porovnávacie</p>
1. krajina	1. Rozprávkovo									
2. trpaslíci	2. Spachtoš, Kýblik a Babroš									
3. trpaslík	3. Hundroš									
4. osoba	4. Snehulienka..... atď.)									

	<p>U: V čom sú tie slová iné? (Ž: sú písané veľkým písmenom a sú to mená.) U: Sú to tiež podstatné mená? (Ž: áno) U: Čím sú odlišné od všeobecných podstatných mien? Ž: že sa píšu s veľkým písmenom) U: A ešte čím sa odlišujú? (Ž: vieme kto je, napr. Shrek) U: Ak poviem meno Snehulienka, čo si predstavíš (meno žiaka)? A ty (meno žiaka)? A (meno žiaka)? U: Všetci ste si predstavili princeznú, ktorá žila v chalúpke so siedmimi trpaslíkmi, zahryzla do jablka, zaspala a zobudil ju princ? (Ž: áno) U: Je takáto postava s týmto príbehom v rozprávkach len jedna? (Ž: áno) U: Pozná niekto aj inú Snehulienku? (Ž: nie) U: Môžeme povedať, že je jediná? (Ž: áno) U: A práve preto, že je jediná, jedinečná, výnimočná, jej meno píšeme s veľkým začiatočným písmenom.</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>U: Je to preto tak, lebo v druhom stĺpci sme si zapísali, aké podstatné mená? (Ž: Vlastné podstatné mená) U: Ktoré pomenávajú konkrétnu, jedinečnú rozprávkovú postavu, ktorá má svoje typické vlastnosti a práve nimi sa odlišuje od ostatných osôb, zvierat a vecí, a preto sa píše s veľkým začiatočným písmenom. Napr. Popoluška, Snehulienka, Shrek, Držgroš, Zlatovláska...</p> <p>5. Didaktická funkcia: Zapísať poznámky.</p> <p>U: Do zošita si napíšete nadpis Podstatné mená. Stranu zošita si rozdeľte na dve polovice. Na ľavú stranu zošita napíšete Všeobecné a na pravú stranu Vlastné. U: (Všetko píše na tabuľu).</p> <p>ZAPAMÄTAJTE SI:</p> <p>U: Pod všeobecné si napíšete: pomenávajú ktorúkoľvek rozprávkovú postavu, zviera alebo vec. Nehovoria nám, ako sa rozprávkové postavy, zvieratá a veci presne volajú, a preto sa píšu s malým začiatočným písmenom (princ, kocúr, koruna...)</p> <p>U: Pod vlastné si napíšete: pomenávajú konkrétnu, jedinečnú rozprávkovú postavu, konkrétnu krajinu a konkrétne rozprávkové zvieratá, ktoré majú svoje vlastnosti a práve nimi sa odlišujú od ostatných postáv, krajín a zvierat, a preto sa píšu s veľkým začiatočným písmenom (Snehulienka, Rozprávkovo, Jurášek...)</p>	<p>upevnenie pojmu v súvislosti so skupinou rozprávkových postáv</p> <p>zhrnutie a triedenie poznatkov</p>
--	---	--

REFLEXIA	<p>6. Didaktická funkcia: Precvičovanie poznatkov v rôznych typoch cvičení</p> <p>I. Všeobecné podstatné meno označte vo vete červenou farbou: A tak sa začali prípravy na veľkolepý bál. Spachtoš, Kýblik a Babroš tvrdo pracujú a prestierajú stôl. Len Hundroš neustále hundre a na všetko sa sťažuje. Krásny princ Krasoň húta, čo si vlastne oblečie. Perinbaba sneží. Ako prvý dorazil strýko Držgroš. Neprišiel iba Shrek.</p> <p>II. Vlastné podstatné meno označte vo vete zelenou farbou.</p> <p>III. Vyber si tri vlastné podstatné mená z tých, ktoré si označil zelenou, a použi ich vo vlastných vetách.</p> <p>IV. Doplňte k všeobecnému podstatnému menu tri vlastné podstatné mená: a) meno – b) priezvisko – c) krajina – d) rozprávka – e) rozprávková postava – f) rieka – g) mesto –</p> <p>V. Doplňte k vlastným podstatným menám všeobecné podstatné mená tak, aby ste vytvorili rozprávkové dvojice: a) Shrek a(oslík) b) Snehulienka a7 (trpaslíkov) c) Popoluška a(tri oriešky) d) Aladin a (lampa) e) Alibaba a(40 zbojníkov) f) Večerníček a(pes) g) Maruška a(sol/12 mesiačikov)</p> <p>VI. Doplňte k vlastným podstatným menám skupinu, do ktorej patria: a) Shrek, Popoluška, Snehulienka =..... b) Trojruža, Kráska a zvieratá, O dvanástich mesiačikoch =</p> <p>a) Novák, Blanár, Horský = b) Slovensko, Poľsko, Česko = c) Prešov, Košice, Bratislava =</p>	<p>aplikatívne morfológické cvičenia</p> <p>aplikatívne propriálne cvičenia</p> <p>aplikatívne propriálne cvičenia (triedy vlastných podstatných mien)</p>
----------	--	--

	<p>7. Didaktická funkcia: Vytvoriť rozprávanie na rozprávkovú tému.</p> <p>U: Dnes sme pracovali s rozprávkami a rozprávkovými postavami. Pokračovať budeme aj ďalej. Spomeňme si, ako sa končil náš dnešný príbeh o rozprávkovom bále. Neprišiel sa naň pozrieť Shrek, lebo sa bál, že všetkých vystraší.</p> <p>U: Pokús sa teraz zahrať na spisovateľa a napíš, ako by podľa teba mohol príbeh pokračovať. Pomôž si tým, že budeš rozmýšľať o tom:</p> <p>a) Prišiel na ples ešte niekto? b) S kým si tam bol? c) Čo nezvyčajné sa udialo na bále? d) Prečo sa to stalo? e) Ako sa bál skončil?</p> <p>U: Priprav si písomne aspoň 3 body, pomocou ktorých sa ti bude ľahko písať rozprávanie.</p> <p>U: Ak už máš vytvorenú osnovu, začni dotvárať príbeh.</p> <p>U: Ak už máš svoj text napísaný. Prečítaj ho svojmu spolužiakovi a on ti povie, na čo si ešte zabudol.</p> <p>U: Kto by chcel svoje rozprávanie prečítať pred celou triedou?</p> <p>8. Didaktická funkcia: Záverečné opakovanie nového učiva.</p> <p>I. Otázky:</p> <p>U: O čom sme sa dnes učili? (Ž: O podstatných menách)</p> <p>U: Ako ich delíme? (Ž: Na všeobecné a vlastné)</p> <p>U: Prečo sa všeobecné podstatné mená nazývajú všeobecnými? (Ž: Lebo pomenávajú ktorúkoľvek osobu, zvieratú)</p> <p>U: Aké sú to vlastné podstatné mená? (Ž: Také, ktoré pomenávajú konkrétnu osobu, zvieratú)</p> <p>U: Čím sa odlišujú od všeobecných podstatných mien? (Ž: Píšu sa veľkým začiatočným písmenom)</p> <p>U: Uvedte 5 príkladov na všeobecné podstatné mená rozprávkových postáv (Ž: kráľ, princ, trpaslík, zlobor, princezná, kráľovná, víla...)</p> <p>U: Uvedte 5 príkladov na vlastné podstatné mená, a tiež takých, ktoré pomenávajú rozprávkové postavy (Ž: Snehulienka, Shrek, Krasoň, Popoluška, Držgroš...)</p> <p>II. Interpretácia:</p> <p>U: Keďže sme sa dnes učili o všeobecných a vlastných podstatných menách, skúste vysvetliť vetu U: <i>Neviem presne, kto je princezná, ale viem určite, kto je Snehulienka.</i></p>	<p><i>Fázy textotvorného procesu:</i></p> <p>motivácia</p> <p>výber tém</p> <p>invenčia a selekcia</p> <p>stručná osnova</p> <p>štylizácia</p> <p>úprava textu</p> <p>publikácia</p> <p>kontrolné otázky</p>
--	---	--

II. PROJEKT:

Nie je Popoluška ako Popoluška
Integrovaný vyučovací projekt
(integrácia jazykovej, literárnej a slohovej zložky)

Ročník: štvrtý		
Komunikačná téma: Z rozprávky do rozprávky II.: <i>Nie je Popoluška ako Popoluška</i>		
Učivo:	literatúra: Rozprávky a rozprávkové postavy.	
	jazyk: Trieda vlastných podstatných mien.	
	sloh: Rozprávanie.	
Ciele:	jazyk: Identifikovať konkrétnu triedu vlastných mien a vylúčiť inú. Odhaliť dve triedy vlastných podstatných mien.	
	literatúra: Zopakovať poznatky o jednotlivých rozprávkach a postavách v nich.	
	Tvoriť osnovu textu.	
	sloh: Dokončiť príbeh podľa daných inštrukcií. Prezentovať vytvorenú prácu.	
Pomôcky:	túlavý košík s jednotlivými vetami; text o <i>Martinovi z Martina</i> pre každého žiaka; obrázky k 6.	
Metodický postup:		
Fázy projektu	Opis aktivít a ich zdôvodnenie	Metódy a kognitívne procesy
EVOKÁCIA	<p>1. Didaktická funkcia: Vytvoriť príjemnú uvoľnenú atmosféru, zaujať, zaktivizovať žiakov a zopakovať učivo z minulej hodiny.</p> <p>U: Milí žiaci, dnes, keď som ráno išla do školy, počula som na ulici rôzne podstatné mená, ktoré som si aj zapísala. Ale, čo sa stalo? Kým som prišla k vám, dážd sa dostal na môj papier a atrament sa rozmazal. Ja som však rozmazané slová napísala ešte raz na tabuľu a vyzerajú takto: <i>postava, prešov, sneh, dunaj, úlohy, krasoň, snehuliak, rozprávko, vianoce, trpaslík, alica, rozprávka</i>.</p> <p>U: Každý bude teraz pracovať sám. Vašou úlohou je rozdeliť tieto slová do dvoch stĺpcov (tak ako to vidíte na tabuli). Keďže som sa pri písaní ponáhľala, môže sa stať, že v niektorých slovách nájdete chybu, tak ju teda opravte. Potom ľahšie zbadáte, do akých skupín treba slová roztriediť.</p>	triedenie

<p>EVOKÁCIA VEDOMENIE SI VÝZNAMU</p>	<p>U: Ak už máme roztriedené slová, pozrime sa na riešenie (kontrola). Do akých dvoch skupín ste rozdeľovali slová? (Ž: Na všeobecné a vlastné podstatné mená) U: Poďme teraz slovo za slovom a povieme si, do ktorej skupiny ho zaradíme a prečo.</p> <p>2. Didaktická funkcia: Určiť triedu vlastného podstatného mena a pripraviť žiakov na vyvodenie nového učiva.</p> <p>U: Pozrime sa bližšie na stĺpec, v ktorom sú zoradené vlastné podstatné mená. Pokúste sa na ne pýtať otázkami: <i>Kto je to?/Čo je to?</i>, a tak zistíme skupinu vlastného podstatného mena. Kto by chcel začať? Čo je Prešov? = meno mesta Čo je Dunaj? = meno rieky Kto je Krasoň? = meno rozprávkovej postavy Čo je Rozprávko? = meno krajiny Čo sú Vianoce? = názov sviatku Kto je Alica?/Čo je Alica = meno dievča</p> <p>3. Didaktická funkcia: Pripraviť žiakov na vyvodenie nového pojmu.</p> <p>U: Budeme pokračovať ďalej. Dnes som si pre vás pripravila jednu hádanku. Začnem vám rozprávať rozprávku. Kto bude vedieť, o akú ide, prihlási sa: <i>Kde bolo tam bolo, žila raz jedna dievčína na zámku spolu s macochou a jej dcérou Dorou. Macocha a Dora nemali rady dievča vždy špinavé od popola. Mali ju však radi holuby, vždy, keď dievčína dostala od macochy veľa práce, holuby jej s tým pomáhali.</i></p> <p>U: Ako sa volá rozprávka? (Ž: Popoluška) U: Teraz budeme chvíľu pracovať s touto rozprávkou. Vašou úlohou je vybrať si z košíka jeden papierik, na ktorom je napísaná veta. (Počkám, pokiaľ budú mať vety všetci žiaci). Teraz sa musíte rozhodnúť, či tá veta hovorí o príbehu z rozprávky Popoluška alebo o rozprávkovej postave Popoluška. Podľa toho sa postavíte buď na pravú stranu tabule, kde je napísané Popoluška – názov rozprávky, alebo na stranu druhú, kde je napísané Popoluška – meno rozprávkovej postavy. Dám vám ešte jednu pomôcku. Prečítaj si v tichosti svoju vetu a povedz si, či to mohla robiť postava alebo je to rozprávka, napr. veta: <i>Na plese tancovala s princom.</i> (Ty sa opýtaš, či mohla rozprávka tancovať s princom? Nie, nemohla takže ide o rozprávkovú postavu.) Pochopili ste zadanie? Ak nie, vysvetlím to všetko ešte raz.</p>	<p>priradovanie</p> <p>otázky na zistenie triedy vlastných mien</p>
---	--	---

	<p>4. Didaktická funkcia: Všímať si rozdiel medzi rovnako znejúcimi vlastnými podstatnými menami.</p> <p>U: Mám pre vás pripravený text, poďme si ho prečítať:</p> <p style="text-align: center;">Martin z Martina</p> <p>Ahojte! Volám sa Martin. Mám desať rokov a som žiakom 4. B triedy. Spolu s rodičmi bývam v Martine. Raz v noci sa mi sníval zvláštny sen. Stretol som v ňom Ľubicu, ktorá pochádzala z Ľubice. Bola štvrtáčka ako ja. Vzala ma na výlet k svojej starej mame. Tá bývala v Toryse. Rozprávala nám zážitky zo svojho detstva. Vraj to bolo všetko iné ako teraz. Šaty prala aj sa kúpavala v Toryse. Bola veľmi šikovná. Tancovala v Toryse, kde mali krásne kroje. Milovala rozprávky. Najradšej mala Snehulienku. Vždy, keď si ju čítala, bála sa, že sa Snehulienka nezobudí. A vtom...</p> <p>U: A vtom sa niečo stalo, zatiaľ nevieme, čo. Dozvieme sa to neskôr.</p> <p>U: Teraz si preverím, či ste dobre sledovali príbeh:</p> <p>U: Kto je rozprávačom príbehu? (Ž: Martin)</p> <p>U: Kde Martin býva? (Ž: V Martine)</p> <p>U: Čo sa mu prihodilo? (Ž: Sníval sa mu sen)</p> <p>U: Kto vystupoval v tom sne? (Ž: Ľubica)</p> <p>U: Odkiaľ pochádzala Ľubica? (Ž: Z Ľubice)</p> <p>U: Ako sa volala rieka, v ktorej sa stará mama kúpavala? (Ž: Torysa)</p> <p>U: Akú rozprávku mala starká najradšej? (Ž: Snehulienku)</p> <p>U: Vidím, že príbeh ste pozorne sledovali, preto budeme s ním pracovať aj ďalej.</p> <p>U: Podčiarknite v príbehu (okrem názvu) vlastné podstatné mená, ale všetky, aj tie, ktoré sa opakujú. (U nechá žiakom čas na vypracovanie úlohy)</p> <p>U: Poďme si teraz tieto vlastné mená vypísať na tabuľu, každé vlastné meno do nového riadku.</p> <p>U: Teraz, keď ich už máme vypísané, pozrime sa na to, čo pomenúvajú. To zistíme tak, že prečítame vetu, v ktorej sa vlastné meno nachádza.</p> <p>(Na tabuľi sa nám vytvorí schéma:</p> <p>Martin = meno chlapca Martin = meno mesta Ľubica = meno dievčaťa Ľubica = názov obce.....)</p> <p>U: Pozrite sa na tabuľu a odpovedzte, ako by sa dali tieto</p>	<p>hlasné čítanie textu žiakmi</p> <p>rozhovor o texte</p>
--	--	--

<p style="text-align: center;">REFLEXIA</p>	<p>vlastné mená rozdeliť? (Ž: Martin bude jedna skupina, Ľubica druhá, Torysa tretia a Snehulienka štvrtá) U: Výborne. Znova vidíme, že rovnako znejúcim vlastným menom sa identifikovali rôzne veci (<i>Martin = meno chlapca a názov mesta, ...</i>). Poznáš aj ty také vlastné meno, ktoré by pomenúvalo viac vecí? (Ž: Poprad, Vysoké Tatry, Lada...)</p> <p>5. Didaktická funkcia: Zapísať poznámky.</p> <p>U: teraz si otvorte zošity a poďme si to, čo sme sa naučili zapísať. (U píše na tabuľu) U: Do zošita si napíšte nadpis <i>Skupiny vlastných podstatných mien</i> a zapíšeme si:</p> <p>ZAPAMÄTAJTE SI: Jedno rovnako znejúce vlastné meno môže pomenúvať viacero vecí. Napríklad vlastné meno <i>Lubica</i> môže byť meno dievčaťa aj názov obce. Sú to dve odlišné triedy vlastných mien. Poznáme triedy (skupiny) (príklady hovoria žiaci) <i>rodných mien; priezvisk; zvierat; miest; obcí; ulíc; riek; pohorí; krajín; planét; sviatkov; rozprávok; rozprávkových postáv.</i></p> <p>6. Didaktická funkcia: Ku každej vymenovanej skupine uviesť konkrétne príklady.</p> <p>U: Ak sa pozriete na tabuľu, uvidíte, že sme si vypísali veľa skupín vlastných podstatných mien. Vašou úlohou bude ku každej skupine napísať tri konkrétne príklady. Každú skupinu napíš do nového riadku.</p> <p>7. Podporovať fantáziu žiakov a precvičovať vysvetlenie učivo.</p> <p>U: Teraz mám pre vás prichystané cvičenie, kde budete môcť tvoriť vety, ale nie úplne ľubovoľné. Bude ich päť. Vytvorte vetu, kde použijete ľubovoľné vlastné podstatné meno z týchto skupín:</p> <ol style="list-style-type: none"> rozprávka, sviatok osoba, krajina, planéta osoba, mesto, ulica rozprávková postava, krajina zvíra <p>8. Didaktická funkcia: Určiť triedu vlastného mena.</p> <p>U: Rozdám vám teraz krátke príbehy, vašou úlohou bude</p>	<p>kognitívne propriálne cvičenie</p> <p>zhrnutie a triedenie poznatkov</p> <p>aplikatívne propriálne cvičenia (triedy vlastných mien)</p>
--	--	--

určiť počet rodných mien, názvov miest, názvov riek, priezvisk, názvov obcí a názvov ulíc. Výsledky zapíšete na vytvorené miesto. Nakoniec vlastné podstatné mená podčiarknite.

Príbeh:

Už sa nemôžem dočkať veľkých letných prázdnin. Príde k nám totiž môj kamarát Jožko Hruška, ktorý pochádza z Kuchyne. Potom budeme celé dni tráviť chytaním rýb v Toryse. Zavolám tam aj Janka Kováča, Peťa Vysokého, aby im nebolo smutno. Sú to moji spolužiaci zo školy na Ulici 17. novembra v Prešove. Okrem toho sa cez leto teším na Bratislavu. Otec mi slúbil, že ju už konečne tohto roku navštívime. A aj po Dunaji sa budem plaviť. A na konci prázdnin skončím pri babke v Lade. To bude super.
Počet rodných mien:.. (3) **Počet priezvisk:...** (3)
Počet názvov miest:... (2) **Počet názvov obcí:...**(2)
Počet názvov riek:... (2) **Počet názvov ulíc:..**(1)

9. Didaktická funkcia: Na základe príkladov osvetlí existenciu jednotlivých skupín vlastných podstatných mien.

U: Podme teraz trochu súťažiť. Ide o doplnenie do našich dvoch skupín. Dievčatá dopĺňajú skupinu názvov rozprávok (prídu dopredu pred tabuľu) a chlapci skupinu postáv (pôjdu vzadu za lavice). Máte na to tri minúty, potom súťaž vyhodnotíme:

a) rozprávky

b) rozprávkové postavy

10. Didaktická funkcia: Opakovanie nového učiva a rozvíjanie tvorivosti žiakov.

U: Zahrajte sa teraz na spisovateľov a vymyslite 5 veršov buď o svojej obľúbenej rozprávke alebo o rozprávkovej postave.

U: Pomôžu vám pokyny na tabuli:

1. jedno slovo – podstatné meno (rozprávka/postava)
2. dve slová – prídavné mená (aká bola rozprávka/postava)
3. tri slová – slovesá (čo s vami urobila rozprávka/ čo robila postava)

pojmové
mapovanie

cinquain

	<p>4. štyri slová zložené do vety (pocity z rozprávky/postavy)</p> <p>5. jedno slovo – podobné ako v prvom riadku (synonymum)</p> <p>U: Aby ste si vedeli lepšie predstaviť, čo máte robiť, prečítam vám to, čo som ja vymyslela o Popoluške:</p> <p>a) rozprávka</p> <p style="text-align: center;">Popoluška filmová, knižná (zaujímavá) zaujala, očarila, potešila Rozprávka mala šťastný koniec. príbeh</p> <p>b) rozprávková postava</p> <p style="text-align: center;">Popoluška pracovitá, pekná pracovala, tancovala, utekala Stratila črievičku na schodoch. princezná</p> <p>11. Didaktická funkcia: Záverečné opakovanie spojené s dotváraním príbehu. Precvičovanie kompozičných schopností žiakov.</p> <p>U: Vráťme sa v závere k nášmu Martinovi z Martina, ktorému sa sníval zvláštny sen.</p> <p>U: Ešte raz si ho v tichosti prečítajte a pokúste sa ho dokončiť podľa vlastného uvažovania, vymyslieť mu iný záver. Pokúste sa v ňom použiť aj niektoré z týchto dvojíc vlastných mien:</p> <p>Poprad (názov mesta a rieky); Nitra (názov mesta a rieky); Lada (názov auta a obce); Vysoké Tatry (názov pohoria a mesta); Shrek (názov rozprávky a meno postavy)</p> <p>U: Zostavte si k príbehu osnovu.</p> <p>U: Dbajte na to, aby váš vytvorený, resp. dokončený príbeh mal zmysluplný dej.</p> <p>U: Ak príbeh dokončíte, prečítajte si ho ešte raz a urobte zmeny, ak je to potrebné.</p> <p>U: Kto by nám chcel prísť predstaviť svoj príbeh?</p> <p><u>Záverečná interpretácia:</u> Keďže sme sa dnes učili o skupinách vlastných podstatných mien, skúste mi v závere hodiny vysvetliť vetu: <i>Nie je Popoluška ako Popoluška.</i></p>	<p><i>Fázy textotvorného procesu:</i></p> <p>motivácia</p> <p>výber témy</p> <p>invencia a selekcia</p> <p>kompozícia</p> <p>štylizácia</p> <p>úprava textu</p> <p>publikácia</p> <p>interpretácia</p>
--	--	--

III. PROJEKT:

V Rozprávke na bále

Integrovaný vyučovací projekt

(integrácia jazykovej, literárnej a slohovej zložky)

Ročník: štvrtý		
Komunikačná téma: Z rozprávky do rozprávky III.: <i>Rozprávkové postavy na bále</i>		
Učivo:	literatúra: Opakovanie vedomostí o rozprávkových postavách.	
	jazyk: Identifikácia jedinca (denotátu) medzi ostatnými jedincami tej istej skupiny (konkrétne vlastné meno v rámci jednej skupiny proprií).	
	sloh: Statický opis.	
Ciele:	Identifikovať jedinca medzi ostatnými jedincami tej istej onymickej skupiny.	
	jazyk: Vnímať individuálne príznaky jednotlivých postáv a na základe nich tieto postavy odlišovať od seba.	
	literatúra: Vedieť vizuálne rozlíšiť a identifikovať jednotlivé rozprávkové postavy.	
Pomôcky:	sloh: Tvoríť vonkajší a vnútorný opis rozprávkovej postavy.	
	štvorsmerovka na veľkom baliacom papieri; kópia epického textu <i>Rozprávkový bál</i> pre každého žiaka; túlavý košík s menami postáv; obrázky rozprávkových postáv	
Metodický postup:		
Fázy projektu	Opis aktivít a ich zdôvodnenie	Metódy a kognitívne procesy
EVOKÁCIA	<p>1. Didaktická funkcia: Vytvoriť príjemnú uvoľnenú atmosféru, zaujať a zaktivizovať žiakov.</p> <p>U: Milí žiaci, dnes som si pre vás na úvod pripravila štvorsmerovku. Určite sa s ňou nestretávate po prvýkrát, preto sa vás chcem opýtať, čo máme robiť, aby sme získali jej riešenie? (Ž: musíme hľadať slová, ktoré sú pod ňou napísané a tie písmená, ktoré zostanú nevyškrtané sú riešením štvorsmerovky)</p> <p>U: Presne tak. Štvorsmerovka sa preto volá štvorsmerovka, lebo slová môžete hľadať štyrmi smermi: sprava doľava, zľava doprava, zhora dole a zdola hore (každú možnosť aj na tabuli nakreslím).</p> <p>Výsledok riešenia štvorsmerovky vám napovie, s čím, resp. s kým budeme dnes pracovať a pomôže nám tiež pri práci v ďalšej časti hodiny.</p> <p>U: Vidím, že viete, čo máte robiť, tak sa do toho pustte. Kto už bude mať riešenie tajničky, dvihne ruku a ja ho prídem skontrolovať. Riešenie susedovi neprezradte.</p>	štvorsmerovka

S	N	E	H	U	L	I	E	N	K	A	R	O	D	P
V	E	Č	E	R	N	Í	Č	E	K	Z	P	R	R	O
Z	L	A	T	O	V	L	A	S	K	A	Á	V	Ž	P
O	R	L	I	E	P	I	E	R	K	O	K	O	G	O
J	A	N	K	O	H	R	A	Š	K	O	V	É	R	L
P	E	R	I	N	B	A	B	A	P	O	S	T	O	U
A	U	Š	K	O	V	Ň	O	S	A	R	K	Y	Š	Š
Š	Í	P	K	O	V	Á	R	U	Ž	E	N	K	A	K
Č	E	R	V	E	N	Á	Č	I	A	P	O	Č	K	A

Slová:

1. PERINBABA	7. ČERVENÁ ČIAPOČKA
2. POPOLUŠKA	8. SNEHULIENKA
3. KRASOŇ	9. JANKO HRAŠKO
4. UŠKO	10. ORLIE PIERKO
5. ZLATOVĽÁSKA	11. DRŽGROŠ
6. ŠÍPKOVÁ RUŽENKA	12. VEČERNÍČEK

UVEDOMOVANIE SI VÝZNAMU

2. Didaktická funkcia: Vyvolať pocity, ktoré korešpondujú s prežívaním literárnych postáv a aktivizovať slovnú zásobu súvisiacu s nasledujúcimi aktivitami.

U: Aké je vylúštenie našej štvorsmerovky? (**Ž:** rozprávkové postavy) **U:** Áno, správne. My si dnes prečítame príbeh z Rozprávok, ktorý bude práve o rozprávkových postavách a ich nočnom bále.

Rozprávkový bál

To, že sa aj v rozprávkach tancuje a veselo zabáva, to už všetci viete. No neviete, ako to tam v skutočnosti vyzerá. A preto vám dnes rozpoviem príbeh o jednom takomto rozprávkovom bále.

Celé sa to začalo takto. Jedného dňa Snehulienka so svojimi siedmimi pomocníkmi navštívila kráľa Rozprávka a žiadala ho, aby jej dovolil usporiadať v kráľovskom zámku veľký nočný bál pre všetky rozprávkové postavy z kráľovstva. Keďže kráľ bol prísny, najprv o tom nechcel ani počuť. No jeho zázračné rozprávkové srdce mu nakoniec nedovolilo túto prosbu odmietnuť, a tak privilil.

V Rozprávkove sa teda začali veľkolepé prípravy. Siedmi trpaslíci pracovali na plné obrátky. Chystali večeru, pripravovali tortu, prestierali stoly, zdobili zámok a ešte k tomu aj naháňali dobrú hudobnú skupinu. Snehulienka ako zodpovedná organizátorka pobehovala po hrade a všetko kontrolovala tak rýchlo, že bola ešte belšia ako sneh. Siedmim trpaslíkom ponúkol svoju pomoc aj deduško Večerníček, ktorý si vzal na starosť večernú oblohu a jas-

hlasné čítanie textu žiakmi

	<p>ne žiariace hviezdy. Ani Zlatovláska nelení. Pochtivo si češe svoje krásne dlhé zlaté vlasy, aby mohla večer svojou krásou potešiť vzácnych hostí. Len princ Krasoň akosi nechce priložiť ruku k dielu.</p> <p>Už tretiu hodinu stojí vo svojej komnate zamýšľa sa nad tým, čo si oblečie, aby bol večer krajší ako Zlatovláska. Aj strýko Držgroš je medzi pozvanými, no ešte stále sám nevie, či sa plesu zúčastní. A viete prečo? Lebo je veľmi lakomý. Tak si chráni svoje úspory, že mu je ľúto minúť niekoľko eur za vstupné na ples. Perinbabka sa tiež podieľa na príprave bálu. Skáče po perine a husto sneží, aby bol svet večer posiaty krásnym čerstvým bielym snehom.</p> <p>Zdá sa, že je už všetko pripravené, ba dokonca musí byť pripravené, pretože už sú tu prví hostia. „<i>Vitaj na bále Orlie pierko,</i>“ prihovorila sa Snehulienka. „<i>Aj ty Červená čiapočka,</i>“ pokračovala. „<i>Vyberte si pohodlné miesta a cíťte sa tu ako doma.</i>“</p> <p>Neskôr prišla i Šípková Ruženka so svojím verným kamarátom Jankom Hraškom, ktorých tiež privítala hlavná organizátorka plesu. Len Uško neprišiel, pretože smiešne uško má. Ako posledná dobehla do zámku v Rozprávke...</p> <p>3. Didaktická funkcia: Upevniť obsah príbehu a zistiť úroveň pochopenia textu.</p> <p>U: Tu svoje rozprávanie na chvíľu preruším. A položím vám zopár otázok o texte.</p> <p>Otázky:</p> <p>U1: Páčil sa vám tento príbeh?</p> <p>U2: O čom vlastne bol? (Ž: O rozprávkovom bále.) Nájdiť tú časť textu, kde sa o tom hovorí. (Ž: A preto vám dnes rozpoviem príbeh o jednom takomto rozprávkovom bále.)</p> <p>U3: V akej krajine sa uskutočnil bál? (Ž: V Rozprávke) Prečítajte vetu, v ktorej sa to hovorí. (Ž: V Rozprávke sa teda začali veľkolepé prípravy.)</p> <p>U4: Kto tu vládol? (Ž: kráľ Rozprávkar) Dokážte to prečítaním textu, kde sa o tom hovorí. (Ž: Jedného dňa Snehulienka so svojimi siedmimi pomocníkmi navštívila kráľa Rozprávkaru a žiadala ho, aby jej dovolil usporiadať v kráľovskom zámku veľký nočný bál pre všetky rozprávkové postavy z kráľovstva.)</p> <p>U5: Kto bol hlavným organizátorom plesu? (Ž: Snehulienka)</p> <p>U6: Pomáhal jej niekto? (Ž: Áno)</p> <p>U7: Kto jej pomáhal? (Ž: 7 trpaslíci, Večerníček, Zlatovláska, Perinbaba)</p>	<p>interpretačný rozhovor o texte</p> <p>(otázky na identifikáciu, dedukciu, interpretáciu a hodnotenie)</p>
--	---	---

U8: Nájdi časť textu, kde je konkrétne napísané, ako pomáhali.

U9: Kto nepomáhal? (**Ž:** princ Krasoň)

U10: Kto prišiel na bál ako prvý? (**Ž:** Orlie pierko a Červená čiapočka)

U11: Kto neprišiel? (**Ž:** Uško)

U12: Prečo neprišiel? (**Ž:** lebo má smiešne uško)

U13: Čo myslíte, kto prišiel ako posledný. A nemohol to byť niekto iný z rozprávkovej ríše?

U14: A prečo posledná ?

U: Teraz vám prezradím, ako to v skutočnosti bolo:

Ako posledná dobehla do zámku v Rozprávke Poluška. Meškala preto, lebo bola veľmi špinavá od popola a ešte k tomu aj stratila črievičku. No podstatné je, že prišla.

Keď už boli všetci v sále, bál sa mohol začať. Rozprávkové postavičky tancovali, zabávali sa a smiali až do rána bieleho. Ráno sa všetci rozišli, každá do svojej rozprávky, aby bola ráno pripravená pre deti v škole.

4. Didaktická funkcia: Na základe priradovania mien k obrázkom jednotlivých postáv podnietiť žiakov k vnímaniu vizuálnych rozdielov medzi postavami.

U: Teraz sa zahráme hru, ktorá sa volá *Tajomstvo*. Táto hra spočíva v tom, že ja vám ukážem obrázok rozprávkovej postavy a vy, ak ju poznáte, napíšete jej meno, ak nie vynecháte riadok. Hra sa preto volá *Tajomstvo*, lebo svoju odpoveď nemôžeš prezradiť. Každý sa otočí k susedovi chrbtom a začíname. Prvý obrázok.

a) Perinbaba

dočítanie
textu učiteľom

priradovanie

b) Popoluška

c) Šípková Ruženka

d) Snehulienka

e) Červená čiapočka

f) Zlatovláska

g) Držgroš

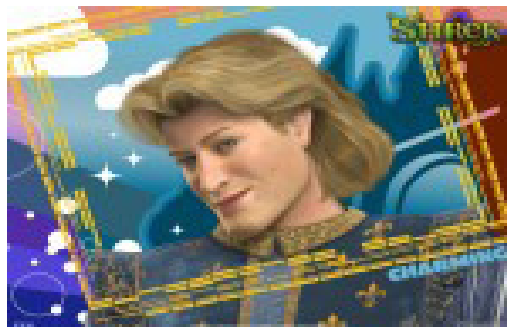
h) Večerníček

i) Orlie pierko

j) Krasoň

k) Uško

l) Janko Hraško

Mená rozprávkových postáv:

1. PERINBABA	7. ČERVENÁ ČIAPOČKA
2. POPOLUŠKA	8. SNEHULIENKA
3. KRASOŇ	9. JANKO HRAŠKO
4. UŠKO	10. ORLIE PIERKO
5. ZLATOVLÁSKA	11. DRŽGROŠ
6. ŠÍPKOVÁ RUŽENKA	12. VEČERNÍČEK

U: Teraz sa poďme pozrieť na mená postáv, ktoré ste videli na obrázkoch. Prvý obrázok bol tento (ukážem ho žiakom), kto je na ňom? (**Ž:** Perinbaba)

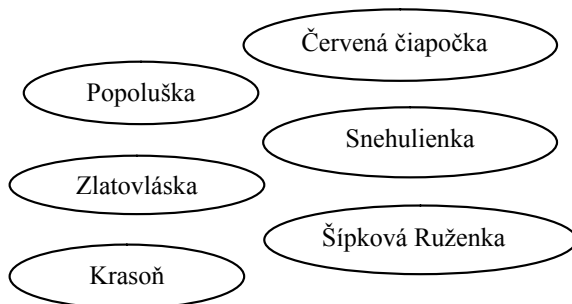
U: Výborne. Vieš povedať, prečo sa tak postava na obráz-

ku volá? (Ž: Lebo skáče po perine)
(Takto prejdeme všetkých 12 obrázkov)

5. Didaktická funkcia: Vnímať charakteristiky postáv vystupujúcich v príbehu.

U: Poďme sa teraz ešte raz bližšie pozrieť na rozprávkové postavy v našom príbehu. Na tabuli vidíme na obrázkoch ich podobu, no nevieme, aké vlastne sú, aké majú vlastnosti a ako sa správajú. Preto teraz budete pracovať vo štvoricach. Každá štvorica si vyberie z túlavého košíka meno postavy a napíše čo najviac jej vlastností a typických znakov. Potom zakrúžkuje 4, ktoré ju charakterizujú najviac. Ide o postavy: *Popoluška, Snehulienka, Zlatovláska, Krasoň, Červená čiapočka, Šípková Ruženka*. (Nechám žiakom čas na prácu a dám im aj obrázok postavy, ktorú charakterizujú).

U: Keď ste už prácu dokončili, poďme si to spoločne zapísať na tabuľu. Každá štvorica napíše tie vlastnosti, ktoré zakrúžkovala.

6. Didaktická funkcia: Spoznať vlastné meno, identifikovať ním jedinca v rámci skupiny.

U: Ak sa pozriete na tabuľu, vidíte, že sme vytvorili pekné bubliny vlastností vybraných postáv z nášho úvodného príbehu.

U1: Majú tieto postavy úplne rovnaké vlastnosti? (Ž: Nie.)

U2: Majú aspoň dve postavy všetky vlastnosti rovnaké? (Ž: Nemajú.)

U3: Líšia sa teda postavy od seba? (Ž: Áno.)

U4: V čom sa od seba odlišujú? (Ž: inak vyzerajú, majú iné vlastnosti....)

U5: Líšia sa aj menom? (Ž: Áno)

U6: Vieme aj povedať, prečo sa Uško volá Uško? (Ž: Lebo smiešne uško má.)

práca vo štvoricach – priradovanie vlastností postavám

riadený rozhovor a vyvedenie pojmu

<p>REFLEXIA</p>	<p>U7: Má ešte niektorá z našich postáv smiešne uško? (Ž: Nie)</p> <p>U8: Je teda každá postava jedinečná? (Ž: Áno)</p> <p>U9: V čom je jedinečná? Podľa čoho ju viete odlišiť od ostatných?</p> <p>U10: Keďže je každá rozprávková postava jedinečná a má svoje vlastnosti, ktoré iná nemá a práve nimi sa odlišuje od iných postáv, ako sa to prejaví pri písaní jej mena? (Ž: Píšeme ho veľkým písmenom.)</p> <p>U11: Prečo píšeme veľkým písmenom mená rozprávkových postáv? (Ž: Lebo pomenúvajú jednu postavu)</p> <p>U12: Teraz to celé ešte raz zhrniem. Vlastné podstatné meno Popluška (Shrek, Krasoň a pod.) pomenúva jednu konkrétnu postavu, ktorá má také vlastnosti, ktoré ju odlišujú od inej rozprávkovej postavy. Tie vlastnosti vplývali na vznik mena konkrétnej postavy.</p> <p>7. Didaktická funkcia: Zapísať poznámky.</p> <p>(U píše na tabuľu)</p> <p>U: Do zošita si napíšte nadpis <i>Vlastné podstatné mená</i> a pod nadpis:</p> <p><u>ZAPAMÄTAJTE SI:</u> Vlastné podstatné meno pomenúva jedinečné osoby, zvieratá a veci v rámci svojej skupiny. Píšeme ich veľkým začiatočným písmenom.</p> <p>8. Didaktická funkcia: Precvičovanie nadobudnutých poznatkov.</p> <p>I. Znova sa spolu pozrime na tabuľu. Máme tam obrázok postavy a jej meno. Teraz doplníme k tejto dvojici aj zdôvodnenie, prečo má rozprávková postava také meno, aké má:</p> <table border="0"> <tr> <td>Perinbaba –</td> <td>Popoluška –</td> </tr> <tr> <td>Šípková Ruženka –</td> <td>Snehulienka –</td> </tr> <tr> <td>Červená čiapočka –</td> <td>Zlatovláska –</td> </tr> <tr> <td>Držgroš –</td> <td>Večerníček –</td> </tr> <tr> <td>Orlie pierko –</td> <td>Krasoň –</td> </tr> <tr> <td>Uško –</td> <td>Janko Hraško –</td> </tr> </table> <p>II. Vymysli k vlastným podstatným menám rozprávkových postáv ich prezývky:</p> <ol style="list-style-type: none"> princ Krasoň – deduško Večerníček – Popoluška – Orlie pierko – Uško – 	Perinbaba –	Popoluška –	Šípková Ruženka –	Snehulienka –	Červená čiapočka –	Zlatovláska –	Držgroš –	Večerníček –	Orlie pierko –	Krasoň –	Uško –	Janko Hraško –	<p>zhrnutie a triedenie poznatkov</p> <p>aplikatívne propriálne cvičenie (onymická motivácia)</p> <p>aplikatívne propriálne cvičenie (prezývky)</p>
Perinbaba –	Popoluška –													
Šípková Ruženka –	Snehulienka –													
Červená čiapočka –	Zlatovláska –													
Držgroš –	Večerníček –													
Orlie pierko –	Krasoň –													
Uško –	Janko Hraško –													

	<p>III. Doplň správne vlastné podstatné meno:</p> <p>a) musela v zime skoro ráno prať šaty v studenom potoku.</p> <p>b)zaspala hneď, ako sa pichla na trní krásnej červenej ruže.</p> <p>c)zahryzla do jablka a v tej chvíli padla na zem.</p> <p>d) Mamka sa teší, že má synčeka drobného ako hrášok, aj si ho tak pomenovala.....</p> <p>e) Ponáhla sa k starej mame a tu zrazu stretne v lese starého prefíkaného vlka</p> <p>IV. Porovnaj a rozlíš tieto dvojice postáv:</p> <p>a) Shrek/Fiona</p> <p>b) Zlatovláska/Krasoň</p> <p>c) Snehulienka/Popoluška</p> <p>9. Didaktická funkcia: Upevniť vnímanie jednotlivých vlastností postáv na základe vcítania sa do postavy a precvičiť kompozičné schopnosti žiakov.</p> <p>U: Predstav si, že si jednou z rozprávkových postáv a máš sa predstaviť deťom, ktoré o tebe ešte nikdy nepočuli.</p> <p>U: Vyber si postavu, ktorú dobre poznáš a svoje predstavovanie píš tak, aby si meno neprezradil.</p> <p>U: Pouvažuj nad tým, kde ako postava bývaš, či je v tvojej krajine teplo alebo zima, či máš nejakých známych kamarátov, či si pozitívna alebo negatívna postava.</p> <p>U: Priprav si písomne 5 bodov, pomocou ktorých sa ti bude ľahko predstavovať.</p> <p>U: Keď už máš osnovu, pokojne môžeš začať tvoriť.</p> <p>U: Keď už máte svoje predstavovanie dokončené, zahráme si v závere hodiny hrU: Hádaj, kto som? Pravidlá tejto hry sú úplne jednoduché. Jeden žiak príde pred tabuľu a predstaví sa vám pomocou svojho opisu, no nepovie meno. Ostatní spolužiaci budú hádať, o akú postavu ide.</p> <p>10. Didaktická funkcia: Záverečné opakovanie nového učiva a rozvíjanie tvorivosti žiakov.</p> <p>U: Zahrajte sa teraz na spisovateľov a vymyslíte 5 veršov o svojej najobľúbenejšej rozprávkovej postave.</p> <p>U: Pomôžu vám pokyny na tabuľi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jedno slovo – podstatné meno (postava) 2. dve slová – prídavné mená (aká bola postava) 3. tri slová – slovesá (čo robila postava) 4. štyri slová zložené do vety (pocity z postavy) 	<p>aplikatívne propriálne cvičenie</p> <p>kognitívne propriálne cvičenie</p> <p><i>Fázy textotvorného procesu:</i></p> <p>motivácia</p> <p>výber témy</p> <p>invencia a selekcia</p> <p>kompozícia (osnova)</p> <p>štylizácia</p> <p>publikácia (Hra: Hádaj, kto som?)</p> <p>cinquain</p>
--	---	--

	<p>5. jedno slovo – podobné ako v 1. riadku Shrek zelený, dobrosrdečný pomáhal, zaľúbil sa, oženil sa Vzal si princeznú Fionu. zlobor</p>	
--	---	--

IV. PROJEKT:

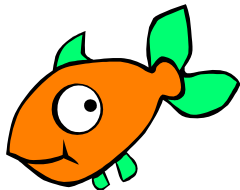
Čo všetko som sa dozvedel...

Integrovaný vyučovací projekt
(integrácia jazykovej, literárnej a slohovej zložky)

Ročník: štvrtý		
Komunikačná téma: Z rozprávky do rozprávky IV.: <i>Plní vedomostí cestujeme z Rozprávkov domov.</i>		
Učivo:	literatúra: Rozprávky a rozprávkové postavy.	
	jazyk: Opakovanie poznatkov o vlastných podstatných menách.	
	sloh: Predstavovanie sa.	
Ciele:	jazyk: Zopakovať poznatky o vlastných podstatných menách.	
	Aplikovať teoretické poznatky o tomto učive v praktických cvičeniach.	
	literatúra: Zopakovať prirovnania.	
	sloh: Predstaviť sa spolužiakom.	
Pomôcky:	mapa Slovenska; obrázky k IX.	
Metodický postup:		
Fázy projektu	Opis aktivít a ich zdôvodnenie	Metódy a kognitívne procesy
EVOKÁCIA	<p>1. Didaktická funkcia: Vytvoriť príjemnú uvoľnenú atmosféru, zaujať, zaktivizovať žiakov.</p> <p>U: Na dnešnej hodine budeme opakovať to, čo sme sa naučili počas predchádzajúcich dní. Začneme veľmi jednoducho. Napíšte k tejto bubline všetko, čo ste sa so mnou naučili, prípadne si zopakovali o vlastných podstatných menách</p> <div style="text-align: center;"> <p>Vlastné podstatné mená</p> </div> <p>2. Didaktická funkcia: Precvičovanie nadobudnutých poznatkov.</p>	pojmová mapa

REFLEXIA	<p>I. Doplňte chýbajúce slová do textu tak, aby mal význam:</p> <p>Podstatné mená delíme na všeobecné a vlastné. podstatné.....pomenávajú kon- krétne, jedinečné.....,zvieratá a..... , ktoré majú svoje typické..... Týmito vlastnosťami sa..... od ostatných osôb, zvierat a vecí. Preto ich píše- me..... Vlastné podstatné mená patria do rônych..... Poznáme skupinu rodných mien, priezvisk, miest, ulíc, riek, pohorí, krajín, planét, sviatkov, rozprávok či roz- právkových postáv.</p> <p>II. Hovorili sme si už, že poznáme množstvo skupín vlastných podstatných mien. Roztriedte tieto slová do jednotlivých skupín vlastných podstatných mien:</p> <p>Renáta, Mars, Trojruža, Torysa, Popoluška, Novák, Du- naj, Maďarsko, O troch grošoch, Snehulienka, Prešov, Saturn, Švehla, Vranov nad Topľou, Anglicko, Zlatovlás- ka, Silvia, Topľa, Slovensko, Soľ nad zlato, Jozef, Bratisla- va, Jupiter, Blanár. (skupiny: rodných mien, priezvisk, miest, riek, krajín planét, rozprávok a rozprávkových postáv)</p>	morfolo- gické cvičenie (triedenie)
	<p>III. K vytvoreným skupinám napíšte po dva svoje vlast- né príklady.</p> <p>IV. Priradte k všeobecným podstatným menám vlastné podstatné mená tak, aby ste vytvoril rozprávkové dvo- jice:</p> <p>a) oslík a(Shrek) b) 7 trpaslíkov a(Snehulienka) c) tri oriešky a(Popoluška) d) lampa a(Aladin) e) 40 zbojníkov a(Alibaba) f) pes a(Večerníček) g) soľ/12 mesiacikov a(Maruška)</p> <p>V. Doplňte názvy slovenských miest a obcí. Pomôže vám mapa Slovenska a tiež tieto slová: Štvrtok, Sobota, Streda, Mikuláš, Bystrica, Zámky, Lu- bovňa a) Banská.....</p>	priradova- nie propriálne cvičenia

a)

Táto ryba sa volá.....

Volajú ju tak preto, lebo.....

b)

Táto mačka sa volá.....

Volajú ju tak preto, lebo.....

c)

Táto princezná sa volá

Volajú ju tak preto, lebo.....

X. Predstavte si, že vaši spolužiaci vás vôbec nepoznajú. Napíšte súvislý text, kde sa predstavíte. Nezapudnite povedať:

a) Ako sa voláte?

b) Kde bývate? (mesto/obec/ulica)

c) Mená vašich rodičov.

**tvorba
textu**

	<p>d) Mená vašich súrodencov. e) Čo je vašou najobľúbenejšou hračkou?</p> <p>XI. Doplň správne chýbajúce písmená do textU: Ráno som stretlaankuuchovú. Niektorí mojipo- lužiaci ju podľa priezviska prezývajúucha. Povedala mi, že ide navštíviťtrýkailipalynára. Potom sa chystá na návštevu k ujoviováčovi. Večer vraj k nim domov príde dedo....ozef zopišskejovejsi.</p> <p>XII. Nakreslite, ako si predstavujete: a) Školskú ulicu b) Micu Sivušku c) Kvetku Kvetkovanú</p> <p>XIII. Doplňte chýbajúce vlastné mená do textu tak, aby mal text zmysel: Môj starý otec.....bol námorník. Plavil sa na parníku po celej Môj starší brat..... chce byť tiež ná- morníkom. Ja nechcem, lebo mám v..... veľmi veľa kamarátov a tých by som videl iba na..... Radšej budem kozmonautom a možno raz poletím až na planétu..... Okrem toho mám ešte jeden sen. Chcel by som navštíviť</p>	<p>propriálne cvičenia</p>
--	---	---------------------------------------